

TURINYS

PRATARMĖ / 13

ĮVADAS

Minios era / 17

Dabartinio amžiaus evoliucija. Didieji civilizacijos pokyčiai kaip tautų mąstymo padarinys. Šiuolaikinis tikėjimas minios galia. Minia keičia tradicinę valstybės politiką. Kaip liaudies klasės ateina į valdžią ir kaip pasireiškia jų galia. Neišvengiami minios valdžios padariniai. Minia ne tik griaua. Minia sugriauna nusenusias civilizacijas. Visuotinis minios psichologijos neišmanymas. Minios studijų svarba įstatymų leidėjams ir kitiems valstybės veikėjams.

PIRMA KNYGA

Minios siela

PIRMA DALIS

Bendrieji minios bruožai.

Minios mąstymo vientisumo dėsnis / 29

Minios sandara psichologiniu požiūriu. Miniai sudaryti neužtenka gausaus individų sambūrio. Psichologinės minios bruožai. Minios individų idėjų ir jausmų kryptingumas ir asmenybių išnykimas. Minią valdo veiksniai, kurių ji nesuvokia. Cerebrinio gyvybingumo išnykimas ir meduliarinio gyvybingumo viršenybė. Menkas intelektas ir didelė jausmų kaita. Minios jausmai gali būti geresni ar blogesni nei minią sudarančių individų. Minia gali būti ir didvyriška, ir nusikalstama.

ANTRA DALIS

Minios jausmai ir moralė / 40

§ 1. *Minios impulsyvumas, nepastovumas, dirglumas.* Minia pasiduoda išoriniams stimulams ir nuolat kinta. Minios impulsai yra tokie valdingi ir nenugalimi, kad užgožia asmeninės naudos poreikį. Minia nieko neapgalvoja iš anksto. Rasės poveikis. § 2. *Minios imlumumas įtaigai ir patiklumumas.* Minios paklusnumas pasiūlymui. Minios mąstymo atkurti vaizdai laikomi tikrove. Kodėl visi minios individai regi panašius vaizdus. Minia sulygina išminčių ir kvailį. Įvairūs iliuzijų pavyzdžiai, būdingi visiems minios individams. Negalima pasitikėti jokių minios liudijimu. Daugybės liudininkų parodymų sutapimas yra pats nepatikimiausias fakto įrodymas. Menka istorinių knygų vertė. § 3. *Perdėti ir pernelyg paprastai minios jausmai.* Minia nepripažįsta nei dvejonų, nei svyravimų ir nuolat eina į kraštutinumus. Minios jausmai nebūna santūrūs. § 4. *Minios netolerancija, autoritarizmas ir konservatizmas.* Minios jausmų priežastys. Minios vergiškumas ir pataikavimas stipriai valdžiai. Momentiniai revoliuciniai minios instinktai dera su jos konservatyvumu. Minia nesąmoningai priešinasi pokyčiams ir pažangai. § 5. *Minios moralė.* Minios moralė gali priklausyti nuo įtaigos: minios moralė gerokai mažesnė arba gerokai didesnė už jos individų moralę. Paaiškinimas ir pavyzdžiai. Minią retai veda tie motyvai, kurie dažniausiai būdingi pavieniam individui. Moralizuojantis minios vaidmuo.

TREČIA DALIS

Minios idėjos, samprotavimai ir vaizduotė / 62

§ 1. *Minios idėjos.* Pagrindinės ir šalutinės idėjos. Kaip vienu metu gali egzistuoti prieštaringos idėjos. Didžiųjų idėjų transformacija į minios suvokimo lygmenį. Socialinė idėjų įtaka nepriklauso nuo jų teisingumo. § 2. *Minios samprotavimai.* Miniai samprotavimai nedaro įtakos. Minios samprotavimai visada menki. Minia idėjas susieja tik tariama analogija ar seka. § 3. *Minios vaizduotė.* Minios vaizduotės galia. Minia mąsto tarpusavyje nesusijusiais vaizdiniais. Minią ypač jaudina nepaprastumas. Stebuklai ir legendos yra civilizacijos ramsčiai. Liaudies vaizduotė visada buvo valstybės žmonių galios pagrindas. Kaip pasireiškia įvykiai, įaudrinantys minios vaizduotę.

KETVIRTA DALIS

Religinės formos, kuriomis pagrįsti minios įsitikinimai / 72

Kas sukelia religinį jausmą. Religinis jausmas nepriklauso nuo dievybės garbinimo. Religinio jausmo bruožai. Įsitikinimų, įgijusių religijos formą, galia. Įvairūs pavyzdžiai. Liaudies dievai nedingsta. Naujosios dievybės. Religinės ateizmo formos. Šių sąvokų svarba istoriniu požiūriu. Reformacija, Šv. Bartolomėjaus naktis, Teroro laikotarpis ir kiti panašūs įvykiai yra religinių minios jausmų, o ne pavienių individų padarinys.

ANTRA KNYGA

Minios nuomonė ir tikėjimas

PIRMA DALIS

Netiesioginiai minios nuomonę ir tikėjimą lemiantys veiksniai / 81

Parengiamieji minios tikėjimo veiksniai. Minios tikėjimas priklauso nuo nuodugnaus parengimo. Įvairių tikėjimo veiksnių aptarimas. § 1. *Rasė*. Vyraujanti rasės įtaka. Rasė perduoda protėvių pasiūlymus. § 2. *Tradicijos*. Tradicijos yra rasės sielos sintezė. Socialinė tradicijų svarba. Kodėl taip reikalingos tradicijos tampa kenksmingos. Minia atkakliai laikosi tradicinių idėjų. § 3. *Laikas*. Tikėjimas pamažu atsiranda ir pamažu išnyksta. Laikui bėgant iš sumaišties gali atsirasti tvarka. § 4. *Politinės ir socialinės santvarkos*. Klaidingas jų reikšmės supratimas. Santvarkų įtaka yra labai maža. Santvarka yra ne priežastis, o padarinys. Tauta negali pasirinkti santvarkos, kuri jai atrodo geriausia. Santvarkos yra tik pavadinimai, o tie patys pavadinimai reiškia skirtingus dalykus. Kaip gali atsirasti santvarka. Kai kurioms tautoms būtina teoriškai bloga santvarka, pavyzdžiui, centralizacija. § 5. *Švietimas ir ugdymas*. Klaidingos šiuolaikinės idėjos apie mokymo įtaką miniai. Statistinės nuorodos. Demoralizuojanti lotynų švietimo sistema. Kokia galėtų būti mokymo įtaka. Įvairių tautų pavyzdžiai.

ANTRA DALIS

Tiesioginiai minios nuomonių veiksniai / 101

§ 1. *Vaizdai, žodžiai ir formulės.* Žodžių ir formulių magija. Žodžių jėga yra susijusi su vaizdiniais, kuriuos žodžiai primena nepriklausomai nuo jų tikrosios prasmės. Vaizdiniai keičiasi kintant epochoms ir rasėms. Žodžių išsivadėjimas. Kelių dažnai vartojamų žodžių svarbūs reikšmės pokyčiai. Politinė tendencija pervardinti senus dalykus, kai senieji pavadinimai nebe patinka miniai. Žodžių reikšmės kitimas priklausomai nuo rasės. Skirtingos žodžio *demokratija* reikšmės Europoje ir Amerikoje. § 2. *Iliuzijos.* Jų svarba. Iliuzijos būdingos visų civilizacijų raidai. Iliuzijų socialinė būtinybė. Minia visuomet teikia pirmenybę iliuzijoms, o ne tiesai. § 3. *Patirtis.* Tik patirtis minios sieloje gali įdiegti reikalingas tiesas ir išnaikinti pavojingas iliuzijas. Patirtis veiksminga, kai dažnai kartojasi. Miniai įtikinti būtinos patirties vertė. § 4. *Protas.* Jo neveiksmingumas miniai. Minia valdoma tik paveikiant jos nesąmoningus jausmus. Logikos reikšmė istorijoje. Neįtikėtinų įvykių slaptos priežastys.

TREČIA DALIS

Minios lyderiai ir jų įtaigos priemonės / 115

§ 1. *Minios lyderiai.* Minios individų instinktyvus poreikis paklusti lyderiui. Lyderio psichologija. Tik lyderis gali įkurti tikėjimą ir valdyti minią. Būtinasis lyderio despotizmas. Lyderių klasifikacija. Valios vaidmuo. § 2. *Lyderio įtakos priemonės: teigimas, kartojimas, užkrėtimas.* Šių veiksmų reikšmė. Kaip užkrėtimas apima visus visuomenės sluoksnius: nuo žemiausių iki aukščiausių. Liaudies nuomonė gali greitai virsti visuotine nuomone. § 3. *Autoritetas.* Autoriteto apibrėžimas ir klasifikacija. Įgytas ir asmeninis autoritetas. Įvairūs pavyzdžiai. Kaip autoritetas sunyksta.

KETVIRTA DALIS

Ribotas minios tikėjimo ir nuomonių kintamumas / 136

§ 1. *Pastovus tikėjimas.* Kai kurių visuotinių tikėjimų pastovumas. Tai civilizacijos vedliai. Tikėjimą išnaikinti sunku. Kodėl kai kurioms tautoms netolerancija yra dorybė. Visuotinio tikėjimo filosofinis absurdas netrukdo jam plisti. § 2. *Minios kintančios nuomonės.* Nuomonių, kurios nekyla iš visuoti-

nių tikėjimų, didelė kaita. Regimi idėjų ir tikėjimų pokyčiai per mažesnį nei šimto metų laikotarpį. Tikrasis šių pokyčių mastas. Reiškiniai, kuriuos veikia permainos. Šiandienos visuotinio tikėjimo nykimas ir didžiulis spaudos išplitimas paspartina nuomonių kaitą. Kaip minios nuomonės daugumai įdiegia abejingumą. Vyriausybės nebepajėgia formuoti nuomonės ir jai vadovauti. Šiandienos nuomonių įvairumas apsaugo nuo nuomonės tironijos.

TREČIA KNYGA

Minios kategorijų klasifikacija ir aprašymas

PIRMA DALIS

Minios klasifikacija / 151

Minios klasifikacija. § 1. *Heterogeninės minios*. Jų skirstymas. Rasės įtaka. Minios siela tiek silpnesnė, kiek stipresnė rasės siela. Rasės siela atspindi civilizaciją, o minios siela – barbarybę. § 2. *Homogeninės minios*. Jų skirstymas. Sektos, kastos, klasės.

ANTRA DALIS

Vadinamoji nusikalstama minia / 156

Vadinamoji nusikalstama minia. Minia gali būti nusikalstama teisiniu, bet ne psichologiniu požiūriu. Visiškas minios veiksmų nesąmoningumas. Įvairūs pavyzdžiai. „Rugsėjininkų“ psichologija. Jų mąstymas, jausmai, žiaurumas ir moralė.

TREČIA DALIS

Prisiekusiųjų teismas / 161

Prisiekusiųjų teismas. Bendrieji prisiekusiųjų požymiai. Statistika rodo, kad prisiekusiųjų teismo sprendimai nepriklauso nuo jo sudėties. Kaip paveikiami prisiekusieji. Silpnas mąstymo poveikis. Garsių advokatų įtaigos metodai. Nusikaltimai, kuriems prisiekusieji yra labai atlaidūs arba labai griežti. Prisiekusiųjų institucijos nauda ir pavojus, kuris kiltų ją pakeitus teisėjais.

KETVIRTA DALIS

Rinkėjų minia / 169

Bendrieji rinkėjų minios požymiai. Kaip ji įtikinama. Kandidatui privalomi pranašumai. Autoriteto svarba. Kodėl darbininkai ir valstiečiai retai pasirenka kandidatus iš savo klasės. Žodžių ir formulių poveikis rinkėjui. Bendrieji rinkimų iškalbos bruožai. Kaip formuojama rinkėjų nuomonė. Politinių komitetų galia. Jie atstovauja pavojingiausią tironijos formą. Revoliuciniai komitetai. Visuotinio balsavimo, nors ir menkos psichologinės vertės, atsisakyti negalima. Kodėl balsavimo rezultatai išliktų tie patys, jei balsuoti galėtų tik viena piliečių klasė. Ką atskleidžia visuotinis balsavimas įvairiose šalyse.

PENKTA DALIS

Parlamentinės asamblėjos / 179

Parlamentinė minia turi daugumą heterogeninės neanoniminės minios bendrųjų požymių. Nuomonių paprastumas. Įtaiga ir jos ribotumas. Nekintamos ir nėpalenkiamos nuomonės; kintančios nuomonės. Kodėl vyrauja abejonė. Lyderių vaidmuo. Autoriteto priešastis. Lyderiai yra tikrieji asamblėjos šeiminkai – balsuojanti mažuma. Absoliuti lyderių galia. Jų iškalbos bruožai. Posakiai ir vaizdiniai. Psichologinė būtinybė: lyderiai paprastai turi būti tikintys ir riboto akiračio. Neautoritetingo pranešėjo argumentai negali būti priimti. Gerų ar blogų jausmų perdėjimas asamblėjose. Asamblėjos automatizmas. Konvento sesijos. Kada asamblėja praranda minios požymius. Specialistų įtaka specialiaisiais klausimais. Visų šalių parlamentinės tvarkos pranašumai ir pavojai. Parlamentinė tvarka, pritaikyta šiuolaikiniams poreikiams, iš tiesų yra lėšų švaistymas ir laipsniškas laisvės suvaržymas.

Išvados.